

Προτάσεις για την ανάπτυξη και βελτίωση των μηχανισμών παροχής κοινωνικών υπηρεσιών από τους Ο.Τ.Α

Για την ανάπτυξη των μηχανισμών παροχής κοινωνικών υπηρεσιών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, είναι σαφώς απαραίτητη η ελάττωση, έως εξάλειψη, των υφιστάμενων μειονεκτημάτων.

Η απαρχή των διαδικασιών ανάπτυξης εντοπίζεται στην υιοθέτηση «οράματος» για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής, η οποία να συγκροτείται αλληλένδετα με τομείς όπως η ανεργία, η ισότητα των δύο φύλων, η ενσωμάτωση των μεταναστών κ.λ. Για την επίτευξη ολοκληρωμένης άσκησης κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο απαιτείται μια προσέγγιση καθοδική: στο εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο πρέπει να τίθενται οι ευρύτερες επιδιώξεις οι οποίες θα εξειδικεύονται εν συνεχεία στο τοπικό. Με την προσέγγιση αυτή διασφαλίζονται δύο κρίσιμα στοιχεία: Πρώτον, κάθε δράση, πρόγραμμα ή ενέργεια αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου σχεδιασμού και συμβάλλει στην επίτευξη συνολικών στόχων. Δεύτερον, οι παράλληλες δράσεις προκύπτουν από την ανάλυση ευρύτερων επιδιώξεων, άρα καθίστανται διασυνδεδεμένες και συμπληρωματικές. Η παραπάνω μεθοδολογία αυτή προτείνεται, καθώς, οργανωτικά, οι πολιτικές που συνδέονται με το κοινωνικό πεδίο κατανέμονται μεταξύ δύο Υπουργείων. Το ιδιαίτερο πρόβλημα πηγάζει περισσότερο από την πάγια ανεπάρκεια των μηχανισμών οριζόντιου συντονισμού στο ελληνικό Διοικητικό Σύστημα, παρά αποκλειστικά από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Το τοπίο των κοινωνικών παρεμβάσεων των Ο.Τ.Α., δείχνει την επιτακτική ανάγκη κατάρτισης ενιαίου Κοινωνικού Προϋπολογισμού για κάθε φορέα, υπό ενιαία Κοινωνική Διοίκηση. Η ενιαία Διοίκηση θα μπορούσε να αποτελέσει βασικό εργαλείο προγραμματισμού, που θα συνέδεε τις ποικίλες δράσεις, θα τις υπήγαγε σε έναν ελάχιστο κοινό προσανατολισμό και θα επέτρεπε τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εικόνας των κοινωνικών παροχών. Το πρόβλημα αυτό γίνεται ιδιαίτερα εμφανές στο Δήμο Κερατσινίου, όπου η δημιουργία Νομικών Προσώπων οδηγεί στη διοχέτευση πολλών από τις κοινωνικές δράσεις σε θεσμικά ανεξάρτητες δομές. Τα Κ.Α.Π.Η. και οι Παιδικοί Βρεφονηπιακοί Σταθμοί αποτελούν διακριτά Ν.Π. στα πλαίσια του ιδίου Δήμου, ενώ ο κύριος όγκος των δράσεων κοινωνικής πολιτικής περνά μέσα από το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας και

* Το κείμενο αποτελεί μέρος της διπλωματικής εργασίας της κ. Ε. ΓΕΝΝΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Φοιτήτριας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Βιώσιμη Ανάπτυξη» του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου με θέμα: «Η κοινωνική πολιτική των Ο.Τ.Α.: Η περίπτωση του Δήμου Κερατσινίου».

Επιβλέποντες Καθηγητές: Αποστολόπουλος Κων/νος, Καθηγητής, Δελφιδέου Βασιλική, Διδάσκουσα, Βαμβακάρη Μαρ., Επίκ. Καθηγήτρια.

Προληπτικής Ιατρικής. Η διοικητική αυτοτέλεια των δομών αυτών που σε ορισμένες προϋποθέσεις συνδυάζεται και με διαφοροποίηση των πηγών χρηματοδότησης, οδηγεί σε παρεχόμενες υπηρεσίες πολλών ταχυτήτων ο συντονισμός των οποίων, μη όντας εφικτός σε διοικητικό επίπεδο, επιχειρείται αποκλειστικά σε πολιτικό επίπεδο. Το αποτέλεσμα είναι ότι συχνότατα η έκταση, το περιεχόμενο και η ποιότητα των παρεχομένων από τις διακριτές δομές υπηρεσιών καθίστανται ανομοιογενής στα πλαίσια του ίδιου Δήμου. Η τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας και η θέσπιση Διεύθυνσης Κοινωνικών Υπηρεσιών, αντί του Γραφείου Κοινωνικής Μέριμνας, θα επέλυε τα περισσότερα από τα προβλήματα που εντοπίστηκαν κατά την έρευνα: (α) την μη επιτυχή στο έπακρο εσωτερική διασύνδεση μεταξύ των δομών, (β) τις ελλείψεις δράσεις πληροφόρησης των δημοτών, (γ) τα ζητήματα οργάνωσης του Τμήματος Αλλοδαπών και Μετανάστευσης και τους (δ) ασθενείς μηχανισμούς εξωτερικής δικτύωσης.

Η λειτουργία του προγραμματισμού είναι κρίσιμότερη για την επιτυχή άσκηση κάθε πολιτικής και φυσικά και της κοινωνικής. Η αποτελεσματικότητα των κοινωνικών παροχών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση κρίνεται κυρίως τόσο από τον προγραμματισμό των δράσεων, όσο και από τον προγραμματισμό των χρηματοδοτήσεων.

Στο τοπικό επίπεδο οι δράσεις σπάνια σχεδιάζονται σε μακροπρόθεσμη βάση και σύμφωνα με τις πραγματικές ανάγκες του πληθυσμού. Η έρευνα πεδίου που απαιτούν οι κοινωνικές παρεμβάσεις παραβλέπεται και η κρίση γίνεται με εμπειρικά δεδομένα. Στο Δήμο Κερατσινίου, κρίνεται απαραίτητη η διεξαγωγή τέτοιας έρευνας για τον εντοπισμό των πληθυσμών, που έχουν κοινωνικές ανάγκες και η ανάληψη πρωτοβουλιών σύμφωνα με τα ευρήματα.

Ως προς τον προγραμματισμό των δαπανών, αυτός κρίνεται εξαιρετικά σπουδαίος. Στους περισσότερους Δήμους, μετά το πέρας των χρηματοδοτήσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τίθεται σοβαρότατο θέμα βιωσιμότητας και συνέχισης των προγραμμάτων. Ανακύπτει λοιπόν το θέμα του προγραμματισμού για την εξεύρεση ίδιων πόρων. Το πρόβλημα βέβαια των χαμηλών διαθέσιμων πόρων των ελληνικών Ο.Τ.Α. είναι γνωστό. Ως τόσο με ορθολογική διαχείριση και κατάλληλες επενδυτικές δραστηριότητες μπορούν να διασφαλιστούν κάποιοι πόροι. Ακόμη, λύση θα μπορούσε να αποτελέσει ενδεχόμενη συνεργασία με ασφαλιστικά ταμεία για την παροχή τιμολογούμενων υπηρεσιών (ορισμένων), τα έσοδα των οποίων θα επανεπενδύονται σε κοινωνικά προγράμματα.

Το θέμα της στελέχωσης των Υπηρεσιών είναι εξαιρετικά κρίσιμο. Η πρακτική των συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε θέσεις που απαιτούν εξειδίκευση, εμπειρία και βαθιά γνώση των τοπικών κοινωνικών προβλημάτων δημιουργεί προβλήματα τόσο εσωτερικά, με τις συνεχείς εναλλαγές, όσο και στους χρήστες. Στο Δήμο Κερατσινίου αν και το 1/3 του συνόλου των εργαζομένων απασχολείται στις κοινωνικές υπηρεσίες, το 30% αυτών έχουν σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, κυρίως με συμβάσεις έργου στα πλαίσια χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων. Για τη διασφάλιση της επιτυχίας παροχών απαιτείται η επαρκής στελέχωση με μόνιμο εξειδικευμένο προσωπικό.

Καταληκτικά, θα μπορούσε να ειπωθεί πως το κυριότερο «συστατικό» για την επιτυχία των κοινωνικών δράσεων από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, είναι η ευαισθητοποιημένη προσέγγιση όλων των εμπλεκόμενων για κάθε ξεχωριστό πρόβλημα. Άλλως τε, οι προσωπικές κοινωνικές υπηρεσίες, που είναι σε θέση να προσφέρει η τοπική αυτοδιοίκηση, εξ ορισμού προσδιορίζονται από τις μεθόδους των εξατομικευμένων παρεμβάσεων.